

Concern for Health Beyond Shabbat #1: Short-term and Somewhat Predictable

1. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:4

מכה של חלל אינה צריכה אומד, שאפילו אין שם בקיאים וחולה אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול; אבל כשיודעים ומכירים באותו חולי שממתין ואין צריך חילול, אסור לחלל עליו אע"פ שהיא מכה של חלל

An internal wound need not be evaluated [to determine whether it is a threat]; even without experts, with the patient saying nothing, we do for him all that we would normally do during the week. But when we know and recognize that it can wait, and desecration is not needed, one may not violate Shabbat for him, even though the wound is internal.

2. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:16

ר"ל שמכירים בבירור שלא יתגבר החולי יותר ע"י שנמתין עד הלילה במו"ש

Meaning that they know clearly that the illness will not get worse by waiting until night, after Shabbat.

3. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (20th-21st century Israel), Nishmat Avraham Orach Chaim 328:4:17

ניתוח שנדחה לשבת. אדם שצריך לעבור ניתוח דחוף, אך ניתן גם לדחות את הניתוח ב-48-72 שעות כשיש חולים אחרים יותר דחופים לנתח, ואין ההמתנה מוסיפה מאומה לסכנה שכבר קיימת, מה הדין כשזה קורה בשבת ויש אפשרות לנתח אותו מיד, האם חייבים לנתח אותו תוך כדי חילול שבת או אדרבא חייבים לחכות עד מוצאי שבת?

ע"י בשו"ע (שכח:ד). וכותב המ"ב: ר"ל שמכירים בבירור שלא יתגבר החולי יותר ע"י שנמתין עד הלילה במוצאי שבת, עכ"ל. וכ"כ הרש"ש: אם נדע בבירור דנוכל להמתין עד הערב, אז לא נחלל עליו השבת בחינם, עכ"ל. ושמעתי ממו"ר הגר"י גרייב"א שביט"א שבמקרה כזה שניתן לחכות עד מוצאי שבת ללא כל תוספת סכנה לחולה, אסור לנתח אותו בשבת וימתינו עד מוצאי שבת.

A surgery which is pushed off to Shabbat: A person needs an operation urgently, but the surgery could be pushed off 48-72 hours when there are patients with more urgent needs for surgery, and waiting would not add at all to the existing danger, what is the rule when this happens on Shabbat and they could operate immediately? Are they obligated to do the surgery, violating Shabbat, or just the opposite, are they obligated to wait until after Shabbat?

See Shulchan Aruch Orach Chaim 328:4. And the Mishneh Berurah writes: "Meaning, they know clearly that the illness will not get worse by waiting until night, after Shabbat." And so wrote the Rashash: If we know clearly that we could wait until the evening, then we should not violate Shabbat for nothing.

And I heard from my mentor Rabbi Yehoshua Neuwirth that in a case like this, when we could wait until after Shabbat without adding any risk for the patient, one may not operate on Shabbat, and we should wait until after Shabbat.

4. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (20th-21st century Israel), Nishmat Avraham Orach Chaim 301:13:4

ומותר גם לצאת עם השקית הקשורה לו כיון שחיבורה לצינור הקטטר גם מגן מאפשרות של זיהום בשלפוחית השתן ומונע מצער הגוף. וכן מתיר הגר"ז אויערבאך שליט"א, כיון שאפשרות של זיהום הינה סיבה יותר חשובה מצער הגוף...

And one may also go out with a bag tied to him, since its connection to the catheter tube also prevents the possibility of bladder infection and it prevents physical pain. And so Rabbi Shlomo Zalman Auerbach permitted, since the possibility of infection is more important than physical pain...

5. Rabbi Yehoshua Neuwirth (20th-21st century Israel), Shemirat Shabbat k'Hilchatah 35:4

מותר לכרות את השוליים של פצע מזהם כדי למנוע התהוות דלקת.

One may cut the ends of an infected wound to prevent development of inflammation.

6. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (20th-21st century Israel), Nishmat Avraham Orach Chaim 321 **#28 טיפולים**

בחולה שיש בו סכנה – למשל, נקטעה ידו או אצבעו – יתכן שמותר לשוב ולהברם גם בשבת, כיון שגם בלי זה צריכים לחלל שבת למנוע סכנה של זיהום וכדומה...

For a dangerously ill patient – e.g., his hand or finger was cut off – one might be permitted to reattach them even on Shabbat, since otherwise there would be a need to desecrate Shabbat to prevent danger of infection and the like...

7. Rabbi Yehoshua Neuwirth (20th-21st century Israel), *Shemirat Shabbat k'Hilchatah* (newest edition) 32:11:6, 8
במקרים הבאים יש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה גם קודם שנקבע הדבר על ידי הרופא:
ו. פצע עמוק או חתך עמוק שנגרם על ידי סכין או כלי ברזל אחר, מכה חזקה מברזל או מחפץ כבד כגון אבן, חתך שעלול להזדהם, פצע שזוהם על ידי אדמה או על ידי כל דבר אחר המזוהם, וכל מכה אשר יכולה להביא לידי סכנה אם לא יטפלו בה כראוי.
ח. פצע מזוהם שגורם לנפיחות או שגורם לדלקת בבלוטות הלימפה מאחורי האוזן, בבית השחי, במפשעה או בצוואר, וכן פצע שנמשך ממנו קו אדום ויש חשש לזיהום.

In these cases one should treat the patient like a *choleh sheyesh bo sakkannah* even before a doctor has established it:
(6) A deep wound or deep cut caused by a knife or another iron [=metal] implement; a strong blow from iron or another heavy object, such as a stone; a cut which is likely to become infected; a wound which became soiled by dirt or anything else that could convey infection; and any wound which could become dangerous if not properly treated.
(8) An infected wound which causes inflammation or which causes infection in the lymph nodes behind the ears, in the armpit, in the groin or in the neck; and any wound from which a red line emerges, and there is concern for infection.

Concern for Health Beyond Shabbat #2: Long-term and Somewhat Predictable

8. *Obstructive Sleep Apnea and Cardiovascular Disease: Role of the Metabolic Syndrome and Its Components*, J of Clinical Sleep Medicine 4:3 (June 2008) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2546461/>

Although obstructive sleep apnea and cardiovascular disease have common risk factors, epidemiologic studies show that sleep apnea increases risks for cardiovascular disease independently of individuals' demographic characteristics (i.e., age, sex, and race) or risk markers (i.e., smoking, alcohol, obesity, diabetes, dyslipidemia, atrial fibrillation, and hypertension). Individuals with severe sleep apnea are at increased risk for coronary artery disease, congestive heart failure, and stroke.

9. The devices

- CPAP – Continuous Positive Airway Pressure
- APAP – Automatic Positive Airway Pressure
- BiPAP – Bilateral Positive Airway Pressure

10. Rabbi Yitzchak Zilberstein (21st century Israel), *Assia* 8:209

אמר הגאון ר' יצחק זאב סולוביצ'יק, הרב מבריסק, לרופא, פקוח נפש אין פירושו שכעת יסתכן וימות, אלא אף אם הצום ישפיע עליו כעבור שנים כאשר יתקף שוב במחלה, ועקב צום זה ימות לפני זמנו, גם זה בכלל פקוח נפש הוא וחייב כעת לאכול.

Rabbi Yitzchak Zev Soloveitchik, the Brisker Rav, told a doctor that 'saving a life' is not specifically the case of someone who is now dangerously ill and will die. Even where the fast will affect him years later when the disease will recur, and so fasting [now] will cause him to die early, this is 'saving a life' and he is required to eat.

11. R' Dr. Avraham Sofer Abraham (21st century Israel), *Nishmat Avraham Orach Chaim* 328:Introduction **עמ' שינה**
חולה הסובל מהפסקות נשימה בשינה (sleep apnea). חולה כזה מוגדר כחולה שיש בו סכנה וחייב להשתמש במכשיר מיוחד (BiPAP, CPAP)... בשבתות וימים טובים יפעיל את המכשיר ע"י שעון שבת שמכוון להפעיל את המכשיר לפני שהחולה הולך לישון ולהפסיקו בבוקר אחרי שהוא קם. במידה שיש צורך בכך ידליק את המכשיר בשינוי, כגון עם גב האצבע. בקימה ישאיר את המכשיר דלוק עד מוצאי שבת.

Such a patient is considered dangerously ill, and he must use a special device (BiPAP, CPAP)... On Shabbat or Yom Tov, he should activate the device via Shabbat clock, set to activate the device before the patient goes to sleep, and to halt it in the morning after he rises. If there is a need, he should turn on the device in an unusual way, such as with the back of his finger, and when he rises he should leave the device on until after Shabbat.

12. Rabbi Moshe Heinemann (21st c. USA), <http://www.star-k.org/kashrus/kk-InsightsFromTheInstitute-Winter10.htm>

Although untreated sleep apnea can lead to life-threatening illnesses, it is not obvious that the use of a CPAP machine on *Shabbos* would be permitted. This is due to the fact that any one particular night of sleep apnea may not be life-threatening, depending upon the patient's condition. It may be that only the cumulative effect of many nights of sleep apnea may lead to life-threatening conditions. Therefore, for some patients, forgoing the use of a CPAP machine on any one *Shabbos* will not be life-threatening, but forgoing the use of a CPAP machine on every *Shabbos* of the year will statistically increase the risk of life-threatening ailments. Is one allowed to perform a *melacha* on *Shabbos* for a condition which is cumulatively life-threatening?

Rav Heinemann *shlit"á* contends that a condition which is cumulatively life-threatening is certainly no less severe than a condition of incapacitating illness. Therefore, a person with sleep apnea can certainly do anything on *Shabbos* which would be allowed for a *choleh kol gufoh*.

Concern for Health Beyond Shabbat #3: Short or Long-term and Unpredictable

13. Rabbi Yonatan Rosensweig (21st century Israel), **נפשי בשאלתי** pg. 111 footnote 41

כתיבה או ציור הם מלאכות האסורות מן התורה, ועל כן אין להם היתר בשבת, אלא אם הם מסייעים באופן כלשהו לתהליך הבראתו של חולה שיש בו סכנה (כך, למשל, ישנם מקרים של אנשים בעלי נטיות אובדניות [ולא רק מחשבות אובדניות חולפות], וכגון אלו הסובלים מאנורקסיה שתופעה זו ידועה אצלם, שרק הכתיבה או הציור דוחקים מהם מחשבות אלו, ואצלם הכתיבה או הציור הם בכלל פיקוח נפש)...

Writing or drawing are biblically prohibited *melachot*, and so they are not permitted on Shabbat unless they aid in some way the therapeutic process of a patient who is dangerously ill. (So, for example, there are cases of people with suicidal inclinations [not only passing suicidal thoughts], like those who suffer from anorexia, for whom this phenomenon is known, that only writing or drawing will push aside these thoughts, and for them writing or drawing are including in life-saving activities)...

14. Rabbi Yehudah Leib Graubart (20th century Toronto), *Chavalim baNe'imim* 4:Orach Chaim 13

אבל נראה דאין משם ראי' להתיר כדי שלא תטרופ דעתו, דשאני התם שהוא חולה חיישינן שאם תטרופ דעתו יתגבר חוליו ויבוא לידי סכנה, אבל בברייה שחוששים שתטרופ דעתו וישתטה אין מתירים אפילו איסור דרבנן.

It appears that this is not a basis for permitting [eating] lest he become irrational. That source involved one who was ill, and we worried that he might become upset and his illness might increase and endanger him. Regarding a healthy person, and concern lest he become upset and irrational, we do not permit even a rabbinic prohibition.

15. Rabbi Moshe Feinstein (20th century Russia/USA), *Igrot Moshe Even ha'Ezer* 1:65

באשה שנשתטית אחר הלידה בשני הילדים שהולידה והרופאים אסרו לה להתעבר אם יש להתירה לשמש במוך. הנה ודאי צדק כתר"ה ששטות הוא ענין סכנה לא רק לעצמה אלא גם להילדים הקטנים שאף מי ששטותו אינו לעשות רע, אפשר להתהפך שתראה לעשות רעה לעצמה ולהילדים ח"ו ואי אפשר להעמיד שומרים על זה. ולכן יש להתיר לה לשמש במוך...

Regarding a woman who became irrational after the birth of her two children, such that the doctors forbid further pregnancy. May she use obstructive contraception?

Certainly, his honour is correct; irrationality is dangerous not only for herself, but also for her small children. Even one whose irrationality does not currently incline toward harm could still change, wanting to harm herself or her children, Gd forbid, and one cannot stand guard for this. Therefore, one should permit her to use obstructive contraception...

16. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (21st century Israel), *Nishmat Avraham Choshen Mishpat* 425:1:12

ואמר לי מנהל מחלקה פסיכיאטרי (לא דתי) שאין הוא כלל ממליץ על הפלה באשה כזאת כי אפשר לטפל בה בכדורים ולמנוע ברובם הגדול את ההתקף של דכאון וטירוף דעת אחרי הלידה. וכן אמר לי רופא פסיכיאטר בכיר אחר. לפי זה לכאורה אין היתר לבצע הפלה באשה כזאת. והסכימו אתי הגר"ש ז"ל אויערבאך זצ"ל ומו"ר הגר"י נויבירט שליט"א.

And the [non-observant] head of a psychiatric department told me that he never recommends abortion for such a woman, for she can be treated with pills, and in the great majority of cases the force of depression and irrationality after birth can be prevented. And so a leading psychiatrist has told me. Based on this, it appears that there is no permission to conduct abortion for a woman like this. And Rabbi Shlomo Zalman Auerbach and Rabbi Yehoshua Neuwirth agreed with me.

17. Rabbi Eliezer Melamed (21st century Israel), *Pninei Halachah*, #13 **הפסקת הריון** (<https://yhb.org.il/08-12-09/>)

אבל ברור שאם יש מחלת נפש שלא ניתנת לטיפול על ידי תרופה, והיא נגרמת מההריון – מאחר שככלל מחלת נפש נחשבת לסכנת נפשות, מותר לה להפיל את עובריה כדי לשמור על חייה.

It is clear that where there is emotional illness which cannot be treated with medicine, and it is caused by the pregnancy – then since emotional illness is generally considered a threat to life, she may abort her fetus to protect her life.

18. Rabbi Shemuel Wosner (21st century Israel), *Shevet haLevi* 7:208

ואם היינו מתירים עבור טעם כזה להתיר ח"ו הפלה... היינו נותנים יד לפושעים להקל ברציחת העוברים כי אין שום רגלים לדבר להחשיב זה עכשיו כספק פקוח נפש, ומצוה להשקיט רוחה ועצבותה